

Sygn. akt V CSK 47/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 listopada 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (przewodniczący)

SSN Wojciech Katner (sprawozdawca)

SSA Elżbieta Fijałkowska

w sprawie z powództwa P. S.A. w R.

przeciwko Gminie S. o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 13 listopada 2014 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 29 lipca 2013 r.,

uchyła zaskarżony wyrok w części oddalającej apelację do kwoty 513.858,29 (pięćset trzynaście tysięcy osiemset pięćdziesiąt osiem 29/100) złotych wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania apelacyjnego w tej części, i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia przez ten Sąd o kosztach postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 lipca 2013 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację strony powodowej P. S.A. w R. od wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 10 grudnia 2012 r. w sprawie o zasądzenie od pozwanej Gminy S. kwoty 973.082 złotych. Kwota ta była żądana tytułem zwrotu nakładów poprzednika prawnego powódki poniesionych na nieruchomości stanowiące przedmioty umów najmu, zawartych z Zarządem FWP w S., a po komunalizacji mienia - ze stroną pozwaną. Żądana kwota stanowiła różnicę między nakładami rzeczywiście poniesionymi (1.073.082 złotych) i kwotą 100.000 złotych już prawomocnie zasądzoną w procesie, w którym powód dochodził od pozwanego części swoich roszczeń ze wskazanego tytułu. Sąd pierwszej instancji oddalił powództwo, uzasadniając to brakiem podstaw do zastosowania art. 676 k.c., gdyż strony odmiennie uregulowały w umowie kwestie objęte powyższą normą, a przewidziane w umowie warunki zwrotu nakładów poniesionych przez poprzednika prawnego strony powodowej nie wystąpiły. W sprawie nie miały też zastosowania art. 226 i art. 230 k.c., przepisy te bowiem dotyczą sytuacji, w których między właścicielem a osobą trzecią nie istnieje jakikolwiek stosunek umowny.

Sąd drugiej instancji oddalił apelację powoda uznając, że wnosząc roszczenie o zapłatę 100.000 złotych nie dokonał on rozdrobnienia roszczenia - nie wskazał bowiem, jakiego rodzaju nakłady podlegają rozliczeniu. W konsekwencji, wydany uprzednio wyrok miał charakter prejudycjalny i w niniejszej sprawie nabrał skutków powagi rzeczy osądzonej, wiążąc w tej sprawie na podstawie art. 365 § 1 k.p.c.

W skardze kasacyjnej powódka zarzuciła wyrokowi Sądu drugiej instancji naruszenie przepisów postępowania: art. 365 § 1 k.p.c. przez błędną ocenę charakteru poprzednio wydanego wyroku w sprawie między tymi samymi stronami oraz art. 366 k.p.c. przez przyjęcie, iż na skutek prawomocnego wyroku, o którym mowa nastąpiła prekluzja materiału faktycznego sprawy i prowadzenie dalszego postępowania jest niedopuszczalne. Na tej podstawie skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania.

W odpowiedzi na skargę strona pozwana wniosła o jej odrzucenie, ewentualnie o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 365 § 1 i art. 366 k.p.c. powaga rzeczy osądzonej ma miejsce wówczas, gdy w sprawie wydane zostało prawomocne orzeczenie, którego skutkiem staje się wykluczenie ponownego wniesienia pomiędzy tymi samymi stronami powództwa opartego na tej samej podstawie faktycznej i prawnej. Rozwiązanie to umożliwia stabilizację wydanych orzeczeń, stanowiąc równocześnie jedną z gwarancji konstytucyjnego prawa do sądu (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 23 marca 2006 r., IV CSK 89/05, OSNC 2007, nr 1, poz. 15 oraz z dnia 6 marca 2014 r., V CSK 203/13, nie publ.).

Z perspektywy rozpoznawanej sprawy konieczna stała się więc odpowiedź na pytanie, czy przesłankom tym odpowiada powództwo wniesione przez P. S.A. w R. W zaskarżonym orzeczeniu Sąd drugiej instancji odpowiedział na to pytanie przecząco - twierdząc, że w rezultacie umów najmu zawartych między poprzednikami prawnymi stron doszło do zamortyzowania nakładów poniesionych przez powoda, co wyklucza możliwość domagania się ich zapłaty na podstawie art. 676 k.c. Równocześnie, jak stwierdzono w uzasadnieniu orzeczenia, kwota zasądzona w pierwszym postępowaniu wyczerpuje roszczenie powoda.

Konkluzja ta nie znajduje jednak właściwego uzasadnienia w dotychczasowym przebiegu sprawy. Już z uzasadnienia pozwu wniesionego w pierwszej sprawie wynika, że dochodzona kwota 100.000 złotych była traktowana przez powódkę wyłącznie jako część większego roszczenia. Wskazuje to wyraźnie, że pierwotnie dochodzone żądanie miało wyłącznie charakter wstępny, pozwalając na przesądzenie o prawnej zasadności całego roszczenia (z tego powodu jego wysokość odpowiadała górnej granicy właściwości rzeczowej Sądu Rejonowego). Okoliczności związanych z kwotą dochodzoną w tej wysokości dotyczą także dowody przedstawiane przez powódkę w tym postępowaniu. W kolejnej sprawie, zakończonej zaskarżonym wyrokiem Sądu Apelacyjnego, powódka wniosła o zasądzenie pozostałej części kwoty objętej jej żądaniem wobec Gminy S. W obrany przez skarżącą sposób prowadzenia sporu wpisuje się także

uzasadnienie pozwu w sprawie zakończonej zaskarżonym orzeczeniem - w którym przedstawione zostały dowody na inny przedmiot nakładów powoda, niż we wcześniejszym powództwie, oraz na dalszą kwotę (wyliczoną najpierw na 973.082 złotych, następnie zaś obniżoną do 513.858,29 złotych). Biorąc pod uwagę różny zakres dowodów powołanych w obu sprawach oraz wykazywanych przez nie okoliczności faktycznych nie można przyjąć, by dojsć mogło do wykluczenia możliwości powoływania okoliczności, które wykorzystano już w pierwszym postępowaniu, w sporze o pozostałą część roszczenia (co do której nie zostało wydane prawomocne orzeczenie).

Równocześnie, to właśnie powołane środki dowodowe oraz powiązane z nimi fakty świadczą jednoznacznie, w powiązaniu ze sposobem sformułowania żądań pozwów, o braku tożsamości obu spraw. Choć w obu wypadkach roszczenia powódki oparte zostały na tej samej podstawie prawnej, brak jest tożsamości pomiędzy faktycznymi podstawami jej żądań. W konsekwencji, nie doszło do spełnienia przesłanek z art. 365 § 1 i art. 366 k.p.c. Z orzeczenia wydanego w pierwszej ze spraw z powództwa P. S.A. w R. wynikać mogą natomiast wiążące ustalenia co do istnienia zobowiązania pozwanej (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 1994 r., III CZP 29/94, nie publ. oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2007 r., II CSK 26/07, nie publ.) - zarazem jednak wyrok ten nie wyklucza możliwości dochodzenia kolejnej części rozdrobnionego roszczenia.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. orzeczono jak w postanowieniu, o kosztach postępowania rozstrzygając na podstawie art. 98 § 1 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.